СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVII. Ч. 52. Джерзі Сіти, Н. Дж., понеділок, 6-го березня 1939. No. 52. Jersey City, N. J., Monday, March 6, 1939. VOL. XLVII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ДОВТОН І ГАРІЗОН ЗА ОБЛЕКШЕННЯ ПОДАТКІВ

ВАШИНҐТОН. — Користаючи з натяку секретара скарбу Морґентава, що уряд не матиме нічого проти конґресової провірки податків, сенатор Гарізон, голова сенатського фінансового комітету, і конґресмен Довтон, голова комітету засобів палати представників, написали письмо до Морґентава, щоб департамент скарбу приступив до співпраці над тим, щоб зменшити загальні податки в Злучених Державах й облекшити можливости розвою для бизнесу. Заразом сенат висказувався в дискусії гостро проти того, щоб позваляти урядові задовжувати край більше, ніж на 45 біліонів долярів. Дотепер край вже задовжений на 40 біліонів, а до половини наступного року задовження може осягнути 45 біліонів, що є найвищою границею задовження дозволеною конґресом.

КОНҐРЕС УХВАЛИВ ГРОШІ НА АРМІЮ.

ВАШИНҐТОН. — Конґресова палата представників по вичерпній дискусії майже одноголосно і без жадних поправок ухвалила 520 міліонів долярів на армію. Це перший раз в історії конґресу, що проповані видатки на армію перейшли без ніяких поправок, а також перший раз в історії Америки, що така висока сума була ухвалена в часі миру на армію. Внескодавці з цього заключували, що Америка розуміє вагу зброєнь і відчуває добре теперішне міжнародне положення.

ДИСКУСІЯ В СЕНАТІ НАД ЛІТАКАМИ.

ВАШИНҐТОН. — В сенаті велась обширна дискусія над доцільністю будування великого числа военних літаків для Америки. Сенатор Кларк заявив, що хто його знає, чи Німеччина справді має стільки літаків, як це їй приписують. Хоч Ліндберґ їздив по Німеччині й опісля здавав звіт, що Німеччина має 9 тисяч першої лінії літаків, то проте той факт не є провірений. Зате підозрілим є це, що німці так легко позволяли Ліндберґові оглядати свої фабрики і свої літаки. Клярк заключував, що це все видається немов якась штучно придумана пропаґанда, щоб викликати в Америці военні настрої.

ПОВОРОТ РУЗВЕЛТА З МАНЕВРІВ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт повернув з великих морських маневрів на Карибійськім морі, які мали за завдання випробувати оборонні сили Америки в центральній полосі та в околицях Панамського каналу. Президент говорив, що ні одна сторона в тих маневрах не „виграла", але ці маневри показали, що в тих околицях таки потрібно ще двох морських баз.

МОРҐЕНТАВ ЩЕ РАЗ ЗАПЕВНЮЄ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар скарбу Морґентав щераз заявив, що він не рухав грошей зо стабілізаційного фонду на фінансування літаків для Франції, а ці літаки Франція купувала в американських фірмах за золото. Морґентав заявив, що він ніколи не брав би грошей зо згаданого фонду на подібні цілі.

КАРАЮТЬ БАТЬКІВ ЗА ШКІЛЬНИЙ СТРАЙК.

БРОНКС (Ню Йорк). — Суд покарав одного батька, Тошера, за те, що той не хотів посилати до публичної школи в своїй місцевості, сина. Таких родичів, що не хотіли посилати до тої школи своїх дітей, було більше. Вони мали завваги, що та школа недобра. Шкільні власти потягнули родичів до суду і суд покарав Тошера $10 кари, або трома днями арешту. Інші зо страху згодились посилати дітей і суд подарував їм кару.

„ДОБЛЮ ПІ ЕЙ" ВИКИДАЄ 4,300 РОБІТНИКІВ.

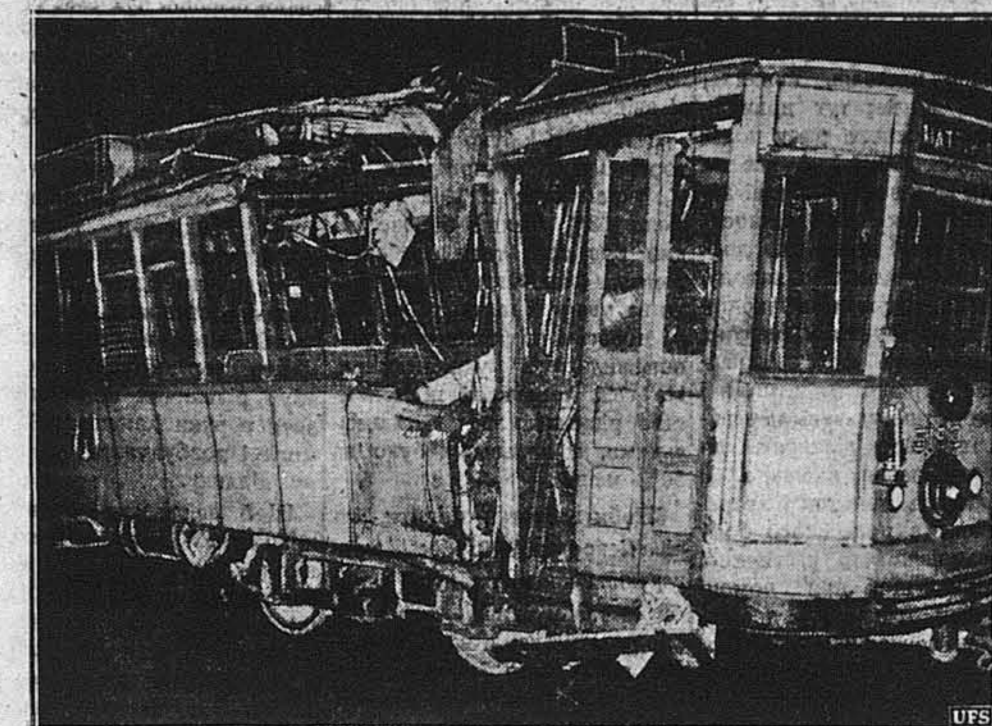
НЮ ЙОРК. — Заряд нюйорського „Доблю Пі Ей". подав до відома, що з першим цього місяця він викинув з праці 4,300 робітників, які були чужинцями і не взяли перших горожанських паперів. Та заразом заряд заявив, що правдоподібно серед викинених мусить бути багато американських громадян, або таких, що мають перші папери, лиш вони не подбали, щоб предложити свої цертифікати. Коли вони це зроблять до кінця цього місяця, то їх назад приймуть на працю.

КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА ОПІКУЄТЬСЯ УБОГИМИ ДІТЬМИ.

НЮ ЙОРК. — Католицький священик МекЕнтеґарт заявив, що нюйорська католицька архидієцезія в минулім році опікувалась 37,000 вбогих дітей.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ В СІТЯХ ЗЛОЧИНЦІВ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — Суддя Кертіс Бак заявив, що коли всі мешканці міста Філядельфії не пробудяться і не візьмуться до вичищення міста зо злочинців і хабарників, то скоро ціле місто опиниться в заряді злочинців. Тих злочинців є в місті 50,000 і багато з них мають „урядову протекцію", говорив суддя.

СМЕРТЬ НА ГЛАДКІЙ ДОРОЗІ.

Шість осіб згинуло на місці, як цей трамвай перестав слухати гальми, вискочив із рейок і розбився об дерево. Подія сталася на передмістю Бостону. Всі жертви з виїмком одної — шкільні діти. Підприємство складає вину на зломану гальму.

„МІЖНАРОДНА ТУРИСТИЧНА ДРУЖБА".

В актовій салі німецького міністерства ропаґанди в Берліні підписали представники Італії, Німеччини та Японії протокол про зорґанізування „міжнародньої туристичної дружби". Ця орґанізація має на меті помагати туристичному рухові міждержавами-сиґнатарями. Інші країни можуть також приєднатись до згаданої орґанізації.

СЕКТИ ПОШИРЮЮТЬСЯ.

Поліція міста Хотиня заарештувала і відставила до военного суду в Чернівцях студента Льва Катарчука і 7 селян за те, що проводили у своїх селах святиням секти інокентистів (основник: київський чернець Інокентій).

На допиті перед слідчим военного суду вони заявили, що секти поширюються тому, бо селяни не розуміють румунської мови, в якій правиться у всіх наших церквах. Також чужі священики не мають і не можуть мати ніякого впливу на нарід.

ПРИКОРДОННА ПОЛОСА НА ВОЛИНІ.

Розпорядком воєвідського уряду зачислили до прикордонної полоси громади: Клешів і Немобичі, костопільського повіту. Особи, що прибувають на терен цих громад, мусять мати окремі дозволи адміністраційних властей. Рівночасно заборонили фільмувати й фотоґрафувати на терені громад Дубровиця, Любковичі, Немовичі, Клешів і Кисориці та на всьому терені костопільського повіту з виїмком міста Костополя й Березців.

ТРИ МІСЯЦІ АРЕШТУ ЗА ОБРАЗУ ПОЛЬСЬКОГО НАРОДУ.

Окружний суд у Рівному підчас виїзної сесії в Дубні розглядав справу пароха православної парохії о. Миколи Боруцького, обвинуваченого за образу польського народу й марш. Сміґлого-Ридза. Суд засудив о. Боруцького на 3 місяці арешту.

ГРОШІ НА РОЗМОВУ З МАРСОМ.

Один із членів французької Академії Наук поставив внесок, щоб частину багатих фундацій записаних на Академію, яких не можна практично використати, покищо передати для державного скарбу. Є нпр. заповіт фондації Ґузмана, щоб виплатити 100,000 франків першій особі, яка зможе дістати зрозумілу відповідь з якоїсь планети. Відсотки, що наростають від довгих років на такому фонді, лежать без пожитку і деякі вчені радять їх використати на цілі ближчі нашій планеті — Землі.

ЗА ПЕРЕХІД КОРДОНУ.

Военний суд у Чернівцях засудив 23-літнього Володимира Балицького з Нової Ушиці, на 1 місяць вязниці за недозволений перехід границі з України до Басарабії.

Балицький зізнав, що він працював як машиніст в одній установі Н. Ушиці. Перед роком його батька заслали до Перму. Тоді й сина звільнили зі служби та кривдили на кожному кроці. Не знаходячи змоги прожитку, перейшов до Басарабії, де має родину. Румунська влада тримала його 5 місяців у слідчій вязниці, щоб переконатися, чи він не шпигун або аґітатор.

ЗА НЕПОШАНУВАННЯ ПРЕЗИДЕНТА ПОЛЬЩІ В ДЕНЬ ІМЯНИН.

„Дзеннік Польскі", ч. 33 з 3-го ц. м. в новинці під наголовком: „Знаменні конфіскати" ише: „Вчора сконфіскували у Львові: „Слово Народове", „Діло", „Українські Вісти" і „Новий Час" за непошанування Пана Президента в день Його Імянин".

БИЗНЕС!

Советський амбасадор Майський влаштував величавий баль, на який прибув анґлійський реміер Чемберлейн, а з ним і міністер заграничних справ Галіфакс. Це, як кажуть, підготовляють у такий спосіб торговельні переговори що їх буде тепер вести Анґлія з Советами.

ТВОРЧІ СИЛИ В МІЩАН ТУПІЮТЬ.

Селянські народи мають більше почуття до музики, співу, краси мови, краси природи, до малярства та до творення краси зложуванням пісень, вишивками, танками, тощо, як такі народи, що головно занимаються промислом, торговлею та фабричним виробництвом і живуть головно по містах. Брак впливу природи та здорового окруження в місті з часом притуплює вразливість людини та її творчу силу. Тому то ми бачимо тепер навкруги себе стільки штучного, фабричного та сіромонотонного в своїм житті по містах. Замісць бути творцями, ми до творчої праці фабрики запрягаємо. А фабрики все, мовляв, під один аршин виробляють.

МОЖНА ЗНАТИ З ВІДДАЛІ.

На зїзд вчених американців у місті Ричмонді при кінці грудня проф. Ф. Б. Сомнер сказав, що те, що пташки та деякі риби вміють вертатися до своєї домівки навіть і з віддалі кількох тисяч миль, можна пояснити тільки тим, що пташки та вюни-риби послугуються силою знання та відчування з віддалі. Він думає, що й люди мають оцю силу та тільки не знають, як її вживати. (Йоги Індії цією силою послугуються вже тисячі літ).

ЗАНЮХУЄ ВОДУ.

Коли їдеш верблюдом по пісках пустині цілими днями і не бачиш ні на лік води, то можеш бути певний, що коли є де вода поблизу, то не ти вперше побачиш, але занюхає твій верблюд. Ті люди, що мали до діла з верблюдами, кажуть, що верблюд занюхає воду і з віддалі кількох миль і почне бігти туди. Та не тільки верблюди вміють занюхувати воду. Вміють занюхати воду і дикуни. Значить, що й кожна людина моглаб не тільки воду, але й сліди людські занюхувати. От, наприклад, занюхувати сліди вміють і наші американські індіяни.

ПАПА ВЗИВАЄ ДО СВІТОВОГО ЗАМИРЕННЯ

ВАТИКАН МІСТО. — Щойно вибраний 262-гий Папа Пій XII. виголосив коротку промову через радіо, звернену до цілого світу, взиваючи його до замирення. Папа сказав таке: „Мир це порозуміння і щира співпраця усіх членів великої людської родини для добра справжнього поступу і цивілізації", а далі: „Мир, це найбільший дар Неба, що є дорогим для кожної чесної душі, будучи виявом милосердя і справедливости".

ХТО БУДЕ НА ЗАСІДАННІ ПЕРШОГО СОЙМУ К. У.?

ЛЬВІВ. — „Діло" подає: В першому святочному засіданні першого карпатоукраїнського сойму, що відбудеться в перших днях місяця березня, візьмуть участь представники центрального уряду — Беран і Сідор, та представник словацького уряду о. д-р Тісо. Крім цього в засіданні візьмуть участь делеґації українців з Польщі, Буковини, Манчуко. На цьому першому засіданні сойм предложить новий склад уряду, в якому не буде ніяких змін з тим, що ґен. Прхала відпаде. З нагоди цього першого засідання появляться спеціяльні марки.

ЗДІБНА ДО САМОСТІЙНОГО ЖИТТЯ.

ПРАГА. — Федір Ревай, голова Українського Національного Обєднання на Закарпатті, виголосив у салі Празької Збіжевої Біржі доклад про вибори в Карпатській Україні. Він заявив, що тими виборами Карпатська Україна „записалася до історії так, як тільки може записатись нація, здібна до самостійного життя". А далі сказав ще таке: „Не дивлячись на століття поневолення, в карпатоукраїнському народі не вмер національний дух і не вмерло змагання до самостійности".

ВІРИТЬ В ГАРНУ БУДУЧЧИНУ К. У.

ПРАГА. — В часописі „Пжеглед з Карпатске України" вмістив статтю д-р Мілош Дрбаль, голова Чеської Національної Ради в Карпатській Україні й посол до сойму від чеської меншини. Він пише: „Вибори доказали, що мали правду ті, які казали, що карпатоукраїнський нарід уже дозрів до самостійного життя". А закінчив статтю ось так: „Вірю в щасливу й гарну будуччину Карпатської України".

НАРІД ЗЄДИНИВСЯ!

ПРАГА. — Інж. Брандайс обговорює вибори в Карпатській Україні в чеському часописі „Венков" і пише таке: „Позитивний вислід цих виборів той, що український нарід у чехо-словацькій республиці зєдинився під національним і політичним оглядом. У звязку з тим припинилися мовні та всякі інші спори".

ЗАЧАЛИ ПЛАТИТИ ДОБРОВІЛЬНО ПОДАТОК.

ХУСТ. — У звязку з закликом Українського Національного Обєднання до всіх українців, щоб складали всенародний податок на розбудову молодої карпатоукраїнської держави, зголосився дир. Леопольд Баглицький, який склав на фонд розбудови 7 відсотків свого заробітку в сумі 146 чеських корон.

ЗАПОВІДАЄ ГАРНЕ МАЙБУТНЄ.

ХУСТ. — Інж. Антін Ольдофреді, посол німецької меншини до карпатоукраїнського сойму, заявив редакції „Нової Свободи" таке: „Успіх при виборах до першого карпатоукраїнського сойму є найкращою зброєю у боротьбі за повноправність українського народу у Карпатській Україні. Це одночасно добра передумова для розбудови тієї країни під кожним оглядом. Карпатську Україну через гарне майбутнє, яке принесе буйний розвиток культури карпатоукраїнського народу. У тому гарному майбутньому Карпатської України жде краща доля і німецьку меншину, яка завжди льояльно співпрацюватиме з українським народом".

„В ПОЛЬЩІ НЕМА УКРАЇНСЬКОЇ ПРОБЛЄМИ".

ЛЬВІВ. — Так твердить, як пише „Діло", М. Свенціцький у січневому числі варшавського місячника „Горизонти". Він каже, що „не зважаючи на велику активність української проблєми, Европа не знає цієї проблєми, майже зовсім не орієнтується в ній", бо „Україна, як держава — це проблема без минулого, без історії, без зачіпних точок для ґенетичного думання". „Діло" додає до тої польської мудрости, що є щось недобре з „думанням" автора, що пише такі небилиці, особливо тоді, коли він підкреслює, що „української проблєми в Польщі нема".

ВОЛИНЯКИ НЕ ДІСТАЮТЬ ЧАСОПИСІВ.

ЛЬВІВ. — „Діло" (ч. 35) подає, що польська почта далі не допускає українських ґазет на Волинь. І то до таких громад: Волонка, Чаруків, Сенкевичівка, Торчин, Княгининок, Березоліпи, Піддубці, Звірів, Киверці, Тростянець, Колки, Чарторийськ.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.

На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy

Число з пятниці (з англійською частю): / Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):

На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25

В Джерзи Сіті і Загряницю: / Foreign and Jersey City Rates:

На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

МАСКОЮ НЕ ЗАКРИЮТЬ

Дуже замітні факти з большевицької дійсности роскрито на процесі перед большевицьким судом в Лінінску-Кузнецьку на Уралі, факти, які кидають світло на межі, до яких може посуватися влада в тій тоталітарній державі.

З офіціяльної большевицької преси показується, що тлом цікавих подій була недавна нагінка большевицького уряду проти своїх противників. У нагінці уряд уживав попри звичайні закиди контрреволюційности й тероризму, ще закиди фашизму, браку патріотизму й державної зради. Він закликав свої органи до безпощадної боротьби проти цих прояв, а рівночасно закликав населення помагати урядовим органам у відкриванні цих прояв. Отже заклики большевицького уряду взяли собі до серця якісь перевні урядовці та щоби використати урядову кампанію для поправлення своєї карієри й збільшення своєї влади, справили справжню провокацію, або, як це в Америці називається, „фреймоп". Заарештували вони ґрупу молодих дітей, у віці коло 10 літ, і безперервними допитами по ночах і іншими муками довели дітей до того, що діти признались до всяких злочинів, які їм лише піддавали допитувачі. Ці допити урядники потім розтрублювали в большевицькій пресі на доказ урядової пропаганди про широке поширення антидержавних заговорів. Дитячий вік самообвинуватців при тому хитро закривано.

З приводу цих процесів большевицька преса за інспірацією большевицького уряду піддає населенні хитро зладжену пропаґанду, що з одного боку признає, що в кампанії большевицького уряду проти державних зрадників було багато зловжитків, а з другого боку виправдує уряд, бож, мовляв, ці зловжитки відкриває, переслідує й ліквідує все таки самий большевицький уряд.

Як звичайно в світі діється, пропагандист хоче викликати одно враження, а викликає зовсім інше. Таке діється певно й в цьому випадку. Що в кампанії большевицького уряду діються лячні зловжитки, це можна загально признати. Одначе хіба зачаджений большевицькою пропагандою чоловік припустить, що большевицький уряд відкриває, переслідує й ліквідує такі зловжитки з простої любови до справедливости. Якщо якийсь процес справді розкриє якісь зловжитки, то певно не для справедливости, але тому, що ті, які зловжитків допустилися, самі чимось стали не на руку большевицьким верховодам. Якби ці зловживачі влади належали до ґрупи Сталіна, то їм певно ні волос з голови не впав би. Жорстокому урядові маска людяности до лиця не підходить.

ЦИРОҐРАФ НА ПОДІЛЛЯ

(Від кореспондента з Галичини).

Політика офіційної і громадської Польщі від самих початків змагає до того, щоб створити на своїх окраїнах („кресах") себто на українській області, якнайширший пас, де польщина булаб у переваґі. Звідти головний наступ на Поділля, Волинь, Полісся й Підкарпаття. Тут лежить початок колонізації, звідти гострий наступ на школу; тут має початок збільшена діяльність усіх суспільних польських організацій, ріжного виду, напрямку й роду; тут корінь заподіяного здвигання костелів, каплиць, людових домів; тут причина насівання ріжного роду польських організацій. А все те до купи має в першій мірі завдання не так якраз підносити культурний рівень, чи добробут свого власного народу, як радше здержувати українців в їх культурному розгоні, щоб оскільки мож якнайшвидше порівнятися з ними і в найкоротшому часі перевищити їх у всіх ділянках, до числа населення включно. В тому лежить початок і потреба бачена з польського боку — колонізації та настирливі домагання, щоб при помочі парцеляції панських посілостей якнайосновніше поширювати дальше колонізацію головно східніх земель.

Найбільше ласим куском Польщі це **Галичина**, тут же нафта, за яку готов цілий світ битися; тут сіль; тут пшеничні поля Поділля. Але, що на Поділлі небагато тієї Польщі, то треба було застановити всі сварі й непорозуміння на ґрунті партійно - політичному і створити **Секретаріят Порозуміння польських суспільних організацій у Тернополі**, що має в одних руках обєднати ріжнонаціональні змагання польських організацій на Поділлі, щоб ту працю узагальнити, розвести на всі ділянки й оминути шкідливих перерослів і прямувати до загальної гармонії. Працю на Поділлі вважають поляки утрудненою зприводу відлеглости від промислових і господарських осередків із приводу національних відносин. Часопис урядового табору каже, що минуло часи, „коли Поділля боронило лицарство, що вело заразом рільництво, а в цій обороні помагали охоронні замки. Сьогодні місце тих замків займають школи, доми людові, польські читальні й господарські станиці".

І от 12. січня 1939 р. зїхалися до Тернополя, до серця Поділля, міністри, віцеміністри, директори міністерських департаментів, представники адміністраційної влади, публичних інтитуцій і запрошені гості. Пощо так позїздилися? Бо мали відбутися наради **Господарської Ради** названого Секретаряту Порозуміння. Вже самий склад наради вказує, що в таких умовинах не важко працювати, хоч це доволі важко піднести польщину на те, щоб не дати вирости українству. Наразі вправді мусів Секретаріят обмежитися до того, щоб ослабити український розгін та зменшити його досягнення. І, як виходить ці звідомлення, це вдалося.

В 1936 р. було польських торговельних підприємств 14%, українських 23%, а жидівських 63%. Менше більше такий був стан теж в області ремесла і промислу. Коли брати на увагу й міста, то в 1936 р. польські підприємства рівноважилися з українськими. На селі українські підприємства рівноважилися з жидівськими, а польських було на 50% менше.

Щоби цей стан змінити, мусів Секретаріят побіч „привертання крадених душ" і побіч загамування переходу „польської" землі в чужі руки, — дбати про побільшення станиць, в першу чергу **ремесла, промислу**, а в дальшу чергу — **торговлі**. І це—каже Секретаріят — вповні вже вдалося. Секретаріят створив у 1937/8 школи купецької підготови, в Тернополі, Золочеві й Теребовлі, де стягав сільський елемент, розміщуючи по 4 учні на один повіт. Щоб уможливити дешевий для нових станиць торговлі і промислу, перевели добровільну збірку на створення „**Кресового Фонду**", що в 1938 р. мав до розпорядимости понверх 200, 000 злотих.

В 1938 р. зовсім змінилося процентове відношення всяких господарських станиць на області Поділля, а саме: торговельних польських було 18%, українських 24%, жидівських 58%; ремісничих польських 30%, українських 28%, жидівських 42%. Тому то Секретаріят складаючи перед достойниками звідомлення вимовив радість, що кілька місяців такого порозуміння „загамувало швидке темпо праці українців" і на тому відтинку поляки їх перескочили в купецтві, ремеслі, й торговлі. Загальні статистичні цифри виказують у тому часі **824 нових купецьких польських станиць на Поділлі, 290 ремісничих і 92 промислових**. А знаєте, як радять собі, коли в містечках не стає льокалів на нові підприємства? З ініціятиви Секретаріяту вибудувано низку домів, що враз з торговими галями в Теребовлі й Копичинцях потребувало 2,000,000 злотих.

А що робиться для села? Секретаріят змагає до того, щоби осягнути перевагу у польськости й відсотках польського чиншика. Тому **земля тут мусить перейти тільки до рук польського осадника**. Розумне поведення парцеляції, має дати змогу створити 12,000 нових господарств, що враз з родинами прибавить зріст в сумі коло 70,000 польського населення. Щоб польський осадник чув себе привязаним до цієї землі, треба йому дати податкові полекші, призадуматися над виплатністю рільного господарства, перевести віддоження, піднести рільний промисл, вибудувати на області Поділля олійарні, зєдинити дріжджарський промисл, створити кількa пряділень, (для льну й конопель), створити нові молочарні, гарбарні, господарські млини, зорганізувати скуп і збут рільничих продуктів, узяти в руки халупничий промисл і розбудувати туристичну ділянку.

Щоб перевести культурну працю на Поділлі в ще ширшому обемі, підносили на нараді перед керманичами Польщі потребу, щоб славне **Товариство Школи Людовей** мало 2,500,000 зл. до розпорядимости. Головне завдання, це витворити потрібну „кресовій" суспільності молоді, морально й фахово підготованих одиниць. Для виховання такої молоді, що має вести Поділля треба створити умовини, себто створити мережу заведень загального й фахового знання.

Спитаєте, як це можливо, з (відносно) малим числом польського населення поробити за несповна два роки так великі осяги? Чи то енергія польського громадянства така велика? — Що енергія в нього є, цього не можна перечити. Але, що ці осяги мали також свої окремі причини, це певне. От предсідник тієї наради, генерал Пашкевич, заявив перед зібраними потентатами, що „Секретаріят Порозуміння співпрацює конструктивно з **владою** місцевої адміністрації над запевненням гармонії в господарському житті тих земель". Що це значить ота „гармонія"? Це заходи, щоб не допускати до розросту українських проявів.

Не від речі буде замітити при цьому, що ціла та гучна нарада на окраїнах у Тернополі, має на меті **приглушити полохливий настрій**, що по останніх політичних подіях, виклякли до повстання Карпатської України.

Кожний нарід шукає умовин, щоб міг якнайшвидше розвиватися, поступати вперед, а принайменше не оставатися по заду інших. Польський нарід теж заедно скиглить, що мусить надробити те, що припинила неволя (?). Але супроти українців має обовязувати інша засада; її проголосив сам **премієр** з трибуни комісії польського сойму. „**...Вважаю, що це небезпечна справа, коли український нарід намагається в гарячковий спосіб прискорити свій розвиток і спростувати те, що від століть було покривлене**".

Для кого це має бути „небезпечна справа"? Для українців — ні; зрештою, якщо вийде з того шкода, то для них самих. А для Польщі? Торговельні урядові чинники не повинні й підносити, коли дійсно не думають припиняти розвитку українців. Бож вони повинні бачити тільки горожан держави! Коли одна її частина розвивається, то це теж виходить на користь держави. Так є у Вас, в Америці, де держава нікому народові не перешкоджає розвиватись всебічно. Ще й хвалить тих, що підносяться, що дбають за себе. Бо завданням держави має бути якраз піддержка розвитку громадян, а не здержування. Колиж державі лихо з тим, що її громадянин розвивається, то якого чорта бере собі клопіт на голову і, на якого лиха щораз голосить то один, то другий, що без „кресів" нема могутности і т. п.? Ащо за смілі проекти назрівають... От польська преса звідомляє, що познанський посол Ювзяк, ладить чотири нові проекти законів. Один з тих проектів хоче зменшити безробіття серед польського населення в той спосіб, що кожне підприємство, що займає в себе понад двох працівників, має заняти 75% поляків — умових працівників, а фізичних 90%. А знов інший проект вимагає, щоб, де є мало польських підприємств — можна було реквірувати льокалі для польських підприємств - торговельних, чи промислових. Можливо, що наразі сойм прийме такі проекти як демонстрацію проти ненависних меншин, без яких Польща не може обійтися. Але, що це подіяле на польську прилюдну опінію підбехтуючо — це очевидне.

Одначе діло не в представленні тієї хмари, що гряде на нас, але в тому, що ми протиставимо тому?

Плян в нас є, зародки на великі осяги теж і то не тільки у виконавцях, але й жагучих перемцях, але матеріяльних засобів у нас не стане. А ще, як зважити, що половина Поділля — це прикордонна смуга, де жива, ступнева акція немов спаралізована, то на пасивну акцію, отже на бібліотеки, зосередження дітей з того терену у школах для фахової підготови і саме створення таких шкіл, на зорганізування бурс, на зорганізування нових підприємств — у нас нема сил. Не може ж мала розмірно жменька народу хочби як одушевленого перерости державних засобів. І, якщо не наспіє поміч зорганізована еміґрацією, або якщо швидко такий стан не зміниться, то загроза дуже велика. Що еміґрація може багато зробити, це бачимо хочби з алярмів тутешньої польської преси на те, що „**ворожа для Польщі пропаганда заводоріла в останньому часі стовпцями дуже почитних органів американської преси.** Неприхильні українській кругі хвилево замовкли, на їх місце засціло українське питання, що трафляє в ділько Річипосполитої". Очевидно, що тутешна преса добачує в цьому заразу руку „чужих агентур", кажучи: „Нема ніякого сумніву, що та акція започаткована впливовішими кругами, ніж місцеві круги української еміграції, що самі не потраплять сформувати одноцілого протипольського фронту".

Розуміється, ми віримо, що „потраплять" і ції їх заходи певно ділають своєю негативністю. Інтерес українства вимагає, щоб одночасно з тим ще рішучіше двигнути й сильніше розворушити також і чисто позитивну акцію. **Х.**

Советська преса про життя в Советах

„**Известия**" (15 І. 39): В місті Люблино коло Москви є 75,000 мешканців. Місто досі не має телефону. Є лише один автомат на почті, що не може обслужити всіх, що хочуть телефонувати. Москва все обіцює завести телефон і це вже від кількох літ. Досі не зроблено нічого.

„**Правда**" (5. І. 39): Коло Воронізького топливного тресту, щоденно стоять черги за паливом. Зима велика, а палива нема. Також школи не мають дров. Навчання йде в неотоплених клясах. Міські лазні одна по другій закриваються, бо нема чим гріти воду. Воронізька область має кілька місцевих шахт вугля, але вони дають тільки 100—130 тон денно замісць 250. Лісові заводи не заготовили літом дрова на зиму.

„**Правда**" (5. І. 39): В місті появивсь чудовищно одягнений чоловік. На вулиці його спинили і випитували, чому в нього такий одяг. Він радо давав відповіді.

Чому в вас замісць шапки якийсь дивовижний колпак?

Прототип фабричного комина. Хочу віддзеркалити могучість совєтської індустрії.

Чому ви замісць ковнірця і краватки носите якусь бабку?

— Цеж літак-нищильник — відповів чоловік.

А чоботи?

Цеж ясно. Замісць старого типу вульгарної обуви требаж носити модель ЗИС М—1 (найновіші мажки совєтських авт).

Газета пише, що то був ненормальний чоловік, який втік з закладу божевільних.

Дальше вияснюється таке: в Москві є головне управління скірняозвутєвої промисловости. Ним керує якийсь пекар, що доводить совєтську молодь до божевілля. Отже виходить, що чудно одягнений чоловік нібито і не божевільний, а здоровий, а божевільне московське управління.

Пекар видав такі розпорядки:

Нормальний жіночий черевик — це — „буржуазний предразсудок". За часів февдалізму можна було щось подібного носити. Жіночий черевик повинен мати соціялістичний зміст.

Наказу треба слухати. Модельня виготовила згідно з наказом новий тип жіночих черевиків, щоб прискорити переворот соціялістичний в зутті.

Жіночий черевик — це символ парку „культури і отдиха". Закаблук як парашутна вежа, на переді один парашут і ззаду другий. Це перший тип.

Жіночий черевик — це символ „советської музики". Кінці черевика — це розгорнута партитура. Замісць спряжки віолиновий ключ. Вже його власнику оставлено, щоб доробити до всього пяніно. Це другий тип.

Третій тип — це московська підземна залізниця „метро", четвертий — це „колхозний урожай", пятий — це „казка про царя Салтана", шестий — це інсценізація казки „Лисиця і виноград", семий — це інсценізація пісні „Белеет парус одинокий". В запасі маються ще типи „Перелет з Москви до Америки", „табор папанінців", а вкінці і тип „головотяп" (це мабуть для самого Сталіна — примітка складача).

Ось це діється у верховній установі. Коли людим щось подібне носять, їх роблять божевільними.

Подібність.

— Знаєте, коли вас стріну, то все мені пригадуєте одного мойого приятеля.

— Чи я такий подібний до нього?

— Досить, він також винен мені гроші і також не віддає.

Рай.

Чоловік сперечається з жінкою:

— Все нарікаєш, а живеш, як в раю.

— Так, бо не маю навіть що вложити на себе.

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА

В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.

Частина перша.

(20)

Іван, не діждавшися відповіді від мовчаливого Кудеяра, звернувся до своїх бояр і сказав:

— Ось тоно... сильний, а глупий! руками медведів душив, стовпи з землі вириває, а головою не може нього розсудити: коли вже таке нещастя склалося, що жінка попалася бісурманам — то так само, що жінка умерла; чого за нею тужити і побиватися? Де її знайдеш? А хоч би і знайшов, то вона не годилась би. Ні, цього порозуміти, нема у нього розуму.

Цар, сміючися, пійшов в свої кімнати.

Скоро після того, вже під вечер, цар вибрався з поворотом до Москви. За ним поїхали й бояри. Вишневецький їхав, як перед тим, з Курбським в одних санях, і два князі вели між собою таку розмову:

— Князю Андрію Михайловичу! Здається, ми не діждемо до того, за чим я до нас приїхав. Цар очевидно не хоче воювати з бісурманами. Цар хоче посилати мене з козаками на лівонських німців...

— Князю Димитріє Івановичу, — сказав Курбський, — по правді тобі скажу: тяжко приходиться жити. Государ доброї ради мало слухає, а скоро, не дай Боже, і цілком перестане слухати, та лише дає послух сикофантам, підшепникам, котрі задля своєї гнусности і щоби бути ближче царя, будуть підмовляти його на всяке лихо та підбехтувати проти ради чесних воєнних мужів, і буде у нас велике гонене, а царству московському вийде це на шкоду й руїну. Всього лиха початок — цариця і її брати глупі. Цариця не терпить отця Сильвестра за те, що отець Сильвестер царя добра навчає, до роботи скланяє, від бездільности й пристрасти відводить, та не дає волочитися по монастирях, проводити час з блазнями, з неробами, волхвами і волхвицями — з глупими бабами... Брати царині завистю до нас всіх дишуть: вони люди з низького роду і це їх болить, хотять всіх людей з славного роду віддалити від царя, щоби їм самим правити цілим государством.

— Коли таке, не дай Боже, в нас станеться, — сказав Вишневецький, — то я тобі скажу по дружньому, князю Андрію Михайловичу, не буду у вас жити. Я ради доброї справи, для служби християнству до вас приїхав, а коли це на ніщо не здалося, то по нашому говориться: коли мовне в лад, тоя з своїм назад.

— Ох, — зітхнувши, сказав Курбський — і я тобі одинокому по дружньому скажу, князю Димитріє Івановичу, я хоч і родовитий московський чоловік, а до зла руки не приложу; і прийдеться мені, як у вас кажуть: в світ за очи йти.

V.

Кримський полон.

За рікою Москвою був тоді великий двір, називався „кримський"; внутр його, по правій стороні, вибудований був ряд одноповерхових домиків, під одним високим дахом з драниць, так, що все те видавалось одним довжезним домом. Просто проти воріт була велика кімната в три поверхи, відзначаючася непурністю будування, великими вікнами і вирізками коло вікон; ліва сторна двора була забудована множеством хатчин, закамарків, розкинених в такім неладі, що, здавалося, можна було заблудити і цілий день шукати виходу. Такий спосіб будування надавав знаменито для пожарів, котрі зчаста натіщували кримський двір, але по пожарах будования ладним ладом. Кримський двір, служив на приміщення приїжджаючих до Москви послів і гонців кримського Хана, і для них то була призначена велика кімната з прикрасами. (Далі буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ЩЕ ЇМ МАЛО.

У минулу неділю зібралися в Ню Йорку збори делеґатів коло 350 ірляндських орґанізацій й постановили повести далі акцію проти Британії.

Як відомо, Ірляндія вже нині майже зовсім незалежна від Британії. Та ірляндцям і цього мало. Вони хочуть повного відорвання від Британії.

Ґазети подають цю вістку без ніяких коментарів. Видно, вважають цей рух за природний і самозрозумілий. Зате, як ці самі ґазети говорять про український рух за самостійність, часто можна вичитати або виразний або закритий натяк, що цей рух підпущений якоюсь заграничною інтриґою.

ПОРЯДОК І СПРАВЕДЛИВІСТЬ.

Відізджаючи з Польщі ґраф. Чяно, італійський міністер заграничних справ, видав з полковником Беком, польським міністром заграничних справ, спільний комунікат, у котрім сказано, що міністри „ствердили наново, що двома суцними основами італійської й польської політики має бути порядок і справедливість".

Порядок і справедливість?

Чи не польський порядок і польська справедливість?

СВЯТО ЗЛУКИ.

Румуни оноді святкували свято злуки в річницю проголошення нової конституції для Румунії. При тій нагоді румунський король говорив: „Мені дуже приємно, що я можу ствердити, що всі румунські громадяни приступили до Фронту Національного Відродження, щоби захороняти територіяльну цілість краю й помогти в його політичнім і економічнім розвою".

У поході на святі поприч румунів узяли участь представники національних меншин: мадярської, німецької й болгарської.

Не згадується українців. Чи не хочуть належати до румунського „фронту національного відродження"? Не хочуть захороняти територільної цілости Румунії? Не думають помагати в політичнім і економічнім розвою Румунії?

Чи може румунський фронт їх до „фронту'' не пускає?

ЛЕНІНОВА ВДОВА.

Померла в Москві Надежда Крупская, вдова по Леніні, основнику большевизму.

За життя Леніна, як цей був диктатором Росії, вона мала теж великий вплив у найвужчому кружку довкола Леніна. По його смерті цей вплив стратила, а з політикою Сталіна часто не годилася, одначе, Сталін, що себе представляє всюди за продовжника політики Леніна, не важився спрятати її так, як він спрятував своїх менше славних противників. Та, кажуть, між Сталіном і Крупською приходило інколи до поважних суперечок.

На основі цих ріжниць повстала в Росії така анекдота (одна з таких анекдот, які повстають у краях, де свобідне слово обмежене): Сталін дуже загнівався на Крупську за якийсь новий виступ проти його політики. Покликав її до себе й став їй робити докори. Йому цього вже за багато. Це він їй в останнє дарує. На будуче він до неї буде гостро братися.'

Що мені зробите? — сміялася з нього Крупская, знаючи безсилля Сталіна супроти себе.

Сталін зірвався з місця. „Що я тобі зроблю?'' — кричав, махаючи кулаком. „Як не поправишся, то я встановлю когось іншого вдовою по Леніні''.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

З НАГОДИ 45-ЛІТНЬОГО ЮВИЛЕЮ У. Н. СОЮЗУ.

Сорокпять літ існування нашого Батька У. Н. Союзу! 45 літ тяжкого труду наших стареньких піонірів, котрі працювали і дальше працюють для свого українського народу, а передівсім для свого тут родженого молодого покоління. Тяжкі часи переживав наш Батько Союз. Але при Божій помочи і трудах наших стареньких ідейних піонірів нині та тяжка праця увінчалася великою славою і користю для членства.

Хто нині більше дбає про молодь як У. Н. Союз? Котра інша орґанізація так щиро дбає і помагає рідному краєві як У. Н. Союз? Кілько то тисяч вдів і сиріт він вже потішив тут в Америці, та поміг їм в сумній хвилині? Годі цього всего перечислити. Ми повинні радуватись, що маємо тут таку орґанізацію, що опікується нами духово і матеріяльно. Котра кличе своїх дітей до себе, щоб дати їм захист. І повинні ті діти горнутись до У. Н. Союзу і черпати з тої опіки, яку він дає.

У. Н. Соз оснований на тревалих основах. Будували його перші піонірі маючи на увазі не лиш своє власне добро, але також добро прийдешніх поколінь.

Є така причта, яка говорить, що колись Ісус, ходячи поміж людей зо своїми апостолами, натрапив на чоловіка, що лободою городив пліт. Христос запитав його чому він це робить; бож кожному відомо, що пліт з лободи скоро знищиться. На це чоловік відповів, що він вже скоро умре, тому йому сильного плота не потрібно. Ті, що по ньому прийдуть, хай будують собі пліт з тревалого дерева, говорив він.

Наші перші піоніри, що будували У. Н. Союз, не робили так, як цей чоловік. Закладаючи основи під У. Н. Союз вони дивились далеко вперед і брали під увагу добро молодих українських поколінь, що родились і мають народитись в Америці. Тому молоді покоління повинні користати з нього, повинні громадно вступати до нього і заступати тих членів, що вже відійшли. А Батько Союз щедро винагородить своїх членів.

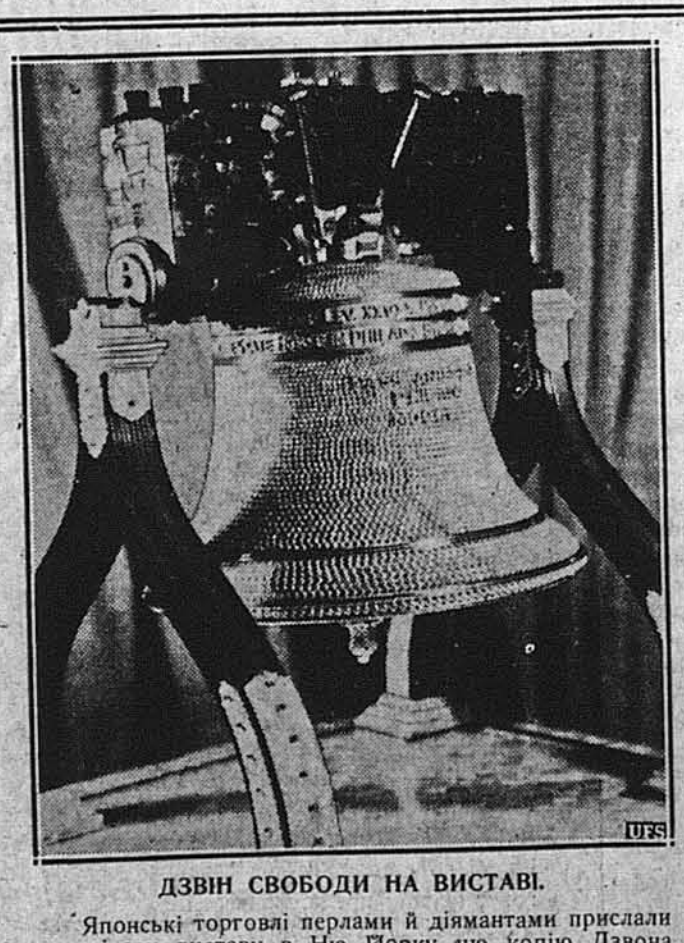
Йосиф Сидор,
член від. 90 в Сентралії, Па.

„СВІТ", ЩО ЗАТЕМНЮЄ.

Є така русска" ґазета, що зветься „Світ" чи „Свет". По нашому це „кацапська" ґазета. Тепер вона дуже розписалася про український „сепаратизм". Уся та писанина не варта і торби січки. Старих баламутів, то мені не шкода, але жаль тої молоді, що виховується на таких глупотах. Та може вона помудріє, якщо зачне читати „Світ", бо в нім повно такого, що саме собі противорічить. Найсмішніше мені читати те, що ця ґазета пише про Лемківщину, бо я сам з неї походжу і добре її знаю. Вона хоче переконати несвідомих, що лемки це „русски'', себто говорячи іншими словами, що вони — москалі. Каже, що лемко ніколи не чув слова „Україна" чи „український''. Так. Це правда. Я також того не чув, як жив в Лемківщині. Але я не чув також і про ніяких „русских". Ми були „руснаками", і то все. Доперва тут в Америці я дізнався, що це „русски'', а що „українці". І тому зараз питався наших людей: чому ходите до „кацапської" церкви, коли ви в краю до такої не ходили? Я пішов до такої церкви, яка була в краю. І пристав до того, що мені подобало на те, що я виніс з рідного села.

Нам, що почуваємо себе українцями, треба ставитись до наших заблудивших братів зі серцем. Вони тому не винуваті. Їх повели на злу дорогу. Вони думають, що поступають якнайкраще, що роблять добро свому народові й свому краєві. Тому їх треба далі навертати. От дістав я листа від одного мого знайомого, в якім пише, що „вже навернув 6 кацапів'', а ті навернені українці тепер навертають інших „кацапів". Те, що пишуть кацапські ґазети, не має ніякого значіння. Воно пропаде, а нарід таки піде в український бік. Скорше чи пізніше, а так буде, що наші люди пізнають, що такі ґазети як „Світ'' означають тільки темноту і неволю.

Г. Волошинович,
Арнолд, Па.

ДЗВІН СВОБОДИ НА ВИСТАВІ.

Японські торговлі перлами й діямантами прислали на світову виставу в Ню Йорку цю копію Дзвона Свободи, зроблену зо срібла й всю виложену дорогоцінним камінням і перлами. Дзвін має 11,600 перл, 366 діямантів і 26 фунтів срібла Буде він виставлений у японському павільоні

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Запротестували і допомогли матеріяльно.

Заходом місцевого ОДВУ відбулося у нас віче роти переслідувань Польщі та в справі допомоги Карпатській Україні.

В часі, коли вся наша іміґрація спішить зі своїми щирими датками на допомогу рідним братам, наша громада, розуміючи тяжке положення Батьківщини, також старається їй допомогти морально та матеріяльно.

Дня 22. січня б. р. була парохіяльна галя заповнена свідомим громадянством. По короткій, але гарячій промові голови місцевого ОДВУ і В. Гречука промовляв п. Р. Дмитрів, б. дяко-учитель, який зясував положення українського народу під окупантами. В анґлійській мові виголосив промову п. І. Моркен, представляючи слушні змагання українського народу до своєї самостійної держави.

Головним бесідником був д-р Л. Мишуга. Бесідник передав привіт від рідної влади, від цього краю, де тепер повіває свобідно жовто-блакитний прапор. Бесідник згадав за те, як повставала Карпатська Україна та схарактеризував тих, що стоять у її проводі. Потім зясував терпіння нашого народу в Польщі й під Советами та взивав до допомоги нашим борцям за здійснення великих плянів — за створення Соборної України. При кінці відспівано „Ще не вмерла Україна", а численні присутні піднесені на дусі та бадьорі, розійшлись задоволені домів. Переведено грошеву збірку, яку вислано зі жертвами з щедрівки до Обєднання на призначену ціль. Місцева преса помістила знимки з віча та прихильні згадки.

Б.

НОВА НІМЕЦЬКА КНИЖКА ПРО УКРАЇНУ

На німецькому книжковому ринку появилася книжка грузинського автора Михайла Чулюкідзе п. н. „Україна". Книжку, яка обіймає понад сто сторінок й дві етноґрафічні карти України, випустило в світ видавництво Вільгельм Ґольдман в Ляйпціґу. На зміст праці М. Чулюкідзе склалися. вступне слово Михайла Антоновича й розділи, присвячені історії, характеристиці української нації, мистецтву й літературі та сучасній актуальности української справи.

Небаром має вийти обемиста книжка про Україну відомого знавця Сходу Европи Акселя Шмідта. Коли взяти в рахубу появу за останні місяці ріжних інших німецьких книжок про Україну, як „Україна й національна політика Совєтів", „Українська література на службі своєї нації", „Карпатська Україна'' й ін. — то можна ствердити факт, що для зазнайомлення Німеччини з українським питанням зроблено й з українського й з німецького доволі багата. (У. П. С.).

Ні, не те.

Жінка до мужа: — Давніше ти все брав менший кусник печені, а мені лишав більший, а тепер навпаки. Ти певно вже не любиш мене!?

Чоловік: — Ні, не те; але ти тепер багато краще вариш, чим давно.

—o—

Добрий актор.

— Я вчора так добре грав, що коли в останній дії я вмирав, то один з видців на салі зімлів.

— Страшне. Певно якась жінка...

— Ні, аґент товариства обезпечень на життя, який день передтим заасекурував мене.

Володимир Бльондиненко, (Ню Йорк).

ВРАЖІННЯ З ПОДОРОЖІ ПО ЕВРОПІ

(2)

Українське організаційне життя.

Треба знати, що в контрасті до української еміграції в Америці й Канаді, українці у Франції — це майже виключно повоєнна еміграція. В загальному, цю еміграцію можна поділити на: 1) військово-політичну, 2) сезоново-заробітничанську та вкінці 3) студентську.

До першої можна зачислити бувших вояків та політичних урядовців уряду УНР, що після трагічного їх кінця з польським „союзником", опинилася у великому числі у Франції. На жаль, по стількох польських доказах їхньої „приязні", ця частина уенерівської еміграції ще дальше стоїть на незмінному положенні: вірить, що при помочі Варшави вдасться відбудувати українську державність над Дніпром! Наївна віра!

Вони друкують свій тижневик „Тризуб", який все ще згадить на розвязку української справи з боку польсько-українського „союзу" з 1920 року.

Є тут рівнож група соціялістів під проводом Шаповала. Але вони, як своєю чисельністю так і політичною роботою, не можуть дорівнати іншим українським соборницьким групам.

Найсильнішою організацією є Український Народний Союз, на чолі якого стоїть відомий американським українцям ген. Микола Капустянський., УНСоюз обнимає численні громади на провінції, видає свій власний орган **„Українське Слово"**. в Парижі, має друкарню та видає книжки. Орган УНСоюзу має велике значіння, бо його читають не тільки українці в Франції, але також в інших державах, як Бельгія, Німеччина, Швайцарія, Чехословаччина, Італія, та балканські держави, як також Америка, Канада та Південна Америка.

Душею нашої еміграції у Франції є відомий читачам „Свободи" кореспондент Олекса Бойків, який обїжджає всі українські громади та дає доклади, освідомлюючи та організуючи тим робом розкинених наших українців.

Підчас мого кількаденного побуду в Парижі, я був свідком гарячкової праці УНСоюзу, звязаної з подіями в Чехословаччині. Ішли телеграми, протести, мітінги, таксамо як у нас, в Ню Йорку, Клівленді чи деінде.

УНСоюз групує коло себе соборницько - націоналістичну еміграцію. Його члени — це головно виходці Західно — й Північно-Українських Земель. Вони являються палкими оборонцями всяких нападів на Україну зі сторони білих чи червоних москалів.

Більшість його членства — це передівсім сезонові робітники, які приїжджають чи краще приїжджали сюди з Галичини, Волині, Карпатської України та Буковини й Бесарабії. Працюють вони в промислових французьких районах, або по т. зв. „фермах", або великих господарських, нераз за дуже малу винагороду (всього 15—20 фр. франків, що виносить біля 45—50 амер. центів денно).

Багато з робітників оселюється на стало у Франції, приймає французьке громадянство, бо не хоче вертати під ярмо окупантів. На чужому ґрунті такий робітник, що приїжджав ледви вміючи читати по українськи, або взагалі без національної свідомости, як це часто буває у випадку волиняків, стає по кількох роках організаційної праці в УНСоюзі свідомим націоналістом-патріотом, жертвує на такі патріотичні цілі як визвольна боротьба, Карпатська Україна, Рідна Школа і ін.

Взагалі, дивитися на українську працю у Франції, це значить признавати великі й жертвенні зусилля тих робітників тої горстки інтеліґенції, старших та студентів, що так вміло вміють організувати наше життя на чужині.

Студенти.

Студенти уявляють собою вбільшості дуже позитивний та творчий елемент. Вони тут, в Парижі, мають свою „Студентську Громаду", яка є членом Центрального Союзу Українського Студенства (ЦеСУС), та співпрацює на всіх фронтах разом з союзом. Студенти студіють в таких місцевих університетах як славна Сорбона й деінде. Не є тайною, що майже всі вони є в надзвичайному скрутному положенні, коли ходить про їх фінансові засоби. Бо навіть найбагатші, коли приїжджають з краю, по короткім часі опиняються майже без помочі, бо життя в Парижі переходить середні спроможності такого студента, сина священника, урядовця чи селянина.

Ці українські студенти, повні героїзму та запалу до національної активности, знаходяться нераз у безвихідньому матеріяльному становищі. Їх очі звернені за океан, де, в їх уявах, живуть українці, яким краще живеться і які можуть створити певний стипендійний фонд та тим робом їм допомогти.

Студент в Парижі відчуває респект до американського чи канадійського українця, бо знає, що й ми тут робимо таку саму роботу, як вони у Франції. Студенти переконані, що такий високо цивілізований край як Америка певно продукує також інтеліґентних та образованих людей.

Пригадую собі такий випадок, про який мені розповідав один студент на укінченні:

До Парижу приїхав один український аквокат з Канади, в переїзді до Галичини. Не знаючи ні мови ані міста, він звернувся до українців, щоб йому дали якогось провідника. Йому й призначено цього студента інжиніра, який водив того адвоката майже три дні по Парижі. Будучи в скрутному положенні, цей студент-молодець сподівався, що такий гість з Канади оцінить його труд та винагородить його не так за його працю, як зі свідомости, що ця людина в останніх матеріяльних силах пробивається крізь університет. По трьох днях, цей канадійський адвокат жертвував цьому студентові ...5 фр. франків, себто, кругло наших 12 американських центів. Оце малий приклад, як можна легковажно образити порядного чоловіка. Він тепер переконаний, що так поступають всі українці з Америки чи Канади.

Підчас мого побуту в Парижі я мав нагоду стрінути д-ра Луку Мишугу, представника „Обєднання Українських Організацій в Америці" та Українського Народного Союзу, що тоді був занятий допомогою у творенні Карпатської України.

Побут серед українців в Парижі зробив на мене дуже гарне враження. Я був щераз у Парижі і знову стрічався з тими самими милими українцями. Якаж близькість між нами! І яка велика правда: Українців по цілому світі лучить якась невидна сила в одну могутню націю...

(Кінець буде)

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ВИКАЗ ЖЕРТВОДАВЦІВ КОЛЯДИ НА ВИЗВОЛЬНУ БОРОТЬБУ.

11-тий Від. МУН в Менвіл, Р. Ай.

Колядували члени відділу. По $1 зложили: А. І. Шевчук, Ю. Бурак, О. Намака, П. Кулик, Ю. Ясінчук, П. Гречух, І. Задорожний; по 50 ц.: Укр. Горожанський Клюб, П. Борозний, А. Борозна, П. Черкас, Пав. Черкас, С. Шевчук, Г. Шевчук, П. Сулима, В. Чубка, А. Чубка, Т. Романович, Г. Ганущак, М. Намака, М. Тучапська, І. Топоровський, Т. Намака, Т. Заходник, Н. Савка, М. Іжовський, П. Казан, И. Совецький, Д. Якубів, П. Пиняк, В. Павлишин, С. Стойко, М. Спірґо; по 25 ц.: М. Якимчук, К. Сент, Дж. М. Парляк, И. Плюта, А. Плюта, М. Путало. Разом $21.50.

55-тий Відділ ОДВУ в Ню Кесел, Па.

Колядували: О. Вересюк, Лука Столиця, Юстин Базилинський. По $1 зложили: Л. Столиця, Н. Мащак, Н. Базилинський, Ю. Базилинський, М. Олач, І. Колінчак, Ю. Ліско; по 50 ц.: П. Ярема, О. Вересюк, И. Куць, А. Ліско, І. Крук, Д. Булій, І. Геній, А. Лиско, І. Дяцьо, І. Булій, М. Мількевич, І. Дидьо; по 25 ц.: М. Проць, И. Крук.

26-тий Відділ УЧХ-ОДВУ в Гвілінг, В. Вірджінія.

Колядувати ходили шкільні діти: Канюх, Палюх, Когут, Карась, Медвідь, Кундира, під проводом пань Ландяк, Медвідь і Солецької. По $1 зложили: о. С. Склепкович, П. Вітенко, Е. Лачер, М. Папа, В. Стефанишин, А. Салек, І. Коніф, К. Чайковська, К. Ландяк, О. Габак, В. Реваковський, Г. Саґан, П. Крошняк, Т. Тихоневич, І. Солецький, Я. Вітенко, М. Нижник, М. Проць, С. Душаба, С. Грушкевич, М. Медвідь, А. Кабала (мол.), А. Костас, П. Пилипчук, А. Когут, І. Драґан, І. Серанович, А. Джім; по 50 ц.: К. Палюх, А. Севна, А. Бліщ, А. Браєн, Т. Куцло, П. Кітлер, М. Пуцілот, Т. Гарасюк, М. Подола, І. Ковальчук, К. Кабала, А. Джеймс, І. Ландьо, П. Кордик, М. Якубів, Р. Ридош, С. Горячий, А. Швечек, П. Вербицький, М. Зень, К. Карась, М. Палюх, Е. Серило, Д. Канюк, В. Когут, В. Когут, М. Дуткевич, І. Прокоп, Ю. Коваль, С. Ганович, Ю. Коваль, М. Ридош, И. Солецький, Н. Н.; по 35 ц.: А. Кундира, С. Терлецька, А. Шлік; К. Стромп 30 ц.; по 25 ц.: І. Кабала, В. Яськів. Видатки на подорож дітей $3.85. На визвольну боротьбу переслано через Цент. Управу ОДВУ $27, а на Рідну Школу через Обєднання $15.

44-тий Відділ ОДВУ в Сентрал Фолс, Р. Ай.

Колядували: К. Бабій, П. Бенковський, М. Журба, П. Сомик. Зложили: П. Бенковський $5; П. Тітик $3; по $2: Д. Бабій, М. Прус; по $1: М. Журба, П. Сомик, К. Микитин, А. Свілер, М. Солодкий, И. Бекенбал, Р. Москалюк, К. Бабій, М. Бенковський, С. Карпа, І. Дорош, К. Валідуда, С. Пріска, І. Клеменчук, С. Тітик; по 50 ц.: І. Цимбаліста, М. Скотецький, П. Сотик, М. Сомик, Ф. Ляда, А. Ламика; по 25 ц.: С. Шура, Ф. Дзюба, І. Палій, Кульпінська. З того на визвольну боротьбу $15, на Карпатську Україну $15, а $3 на Рідну Школу.

Гемтремк, Міш.

На поклик Центральної Управи ОДВУ, 4-тий Відділ ОДВУ зібрав $140 на визвольну боротьбу. Колектували: Н. Тахів, Н. Лозовчук, О. Курочка, пані П. Кіщул. Зложили: М. Якимів $10; по $5: Н.Н., Н. Стахів, Р. Романів, Д. Шолопай, Т. Кашуба, В. Будор, В. Філевич, Д. Войтишин, В. Кіщул, Ст. Ткачук, Н. Когут; І. Костюк $3; по $2: І. Вайда, В. Судамір, Н. Тиро, П. Борух і жена, Т. Палей, Н. Масталер, Д. Гох, В. Пиндик, П. Старжинський, Г. Татарин, Н. Лозовчук, С. Геник, І. Геник; по $1: С. Ємчук, И. Боднар, М. Топорівський, В. Байор, І. Кульчицький, Т. Батрин Т. Кліщ, М. Ґерула, А. Патра, Д. Рубан, Гончарський, Т. Гаврилюк, В. Палій, Н. Мороз, К. Ніколь, І. Таторин, П. Баворовський, Т. Яник, П. Корман, Б. Стемкевич, Н.Н., М. Григорчук, А. Холевка, С. Васкул $1.25, В. Негрич, Р. Скульська, І. Заблоцький, Н. Семен, Н. Геник, А. Горен, П. Геник; по 50 ц.: Б. Рубаха, І. Рубаха, М. Грудна, В. Ільницький, Н.Н., М. Гедилевич 75, Ст. Підлисецький, І. Гнатюк, Л. Босет; „Андомеда Ресторан" 25 ц.

Гемтремк, Міш.

На 25-літньому ювилею гром. М. Довбушів, гром. О. Курочка зібрав $6.70. Зложили: по $1: Мих. Довбуш, Марія Билиця, Марія Бартель; по 50 ц.: пані Федик; по 25 ц.: пані Дообот, Віневська, Гр. Терех, Н. Голуб, А. Лацик.

Ню Йорк, Н. Й.

Кирило Мартинюк $5 на Карпатську Україну, а Тетяна Возьна $1.

45-тий Відділ ОДВУ в Арнолд, Па.

Колядували члени Відділу. Зложили: П. Бомблик $2; по $1: Рузя Білінська, П. Лобур, І. Сакаль. Коляда з Кортісвіл, Па., $6.50. Разом $11.50.

43-тий Відділ ОДВУ в Бруклин, Н. Й.

Колядували малі діти. Жертвували: В. Баюр $5; по $2: В. Білас, И. Врубель, М. Шарко, П. Малицький, Е. Біленький, В. Шийка, о. А. Лотович; М. Костів $1.75; по $1: І. Пашковський, Г. Волічинський, П. Баран, пані К. Баран, Ирак, П. Дуку, А. Визда, Палащук, А. Кіт, В. Кот, І. Забавський, А. Крапль, П. Федик, В. Костів, Н. Сторожук, І. Шийка, А. Братковський, І. Костів, М. Запісоцький, П. Прийма, С. Канюка, П. Дубовецький, Т. Сукмановський, Т. Кіх, Г. Гринчак, Лісник, Брикович, Чарабанюк, Ю. Гудима, Е. Стахів, И. Безгатський, В. Проць, М. Білась, С. Прихідко, С. Понда, М. Баглай, Т. Сорока, Д. Сметанюк, Г. Бардак, Ю. Павчак, П. Корейко, Н. Цебрівський, М. Костів, С. Верблянський, А. Отенбрайт, І. Малко, І. Була, Д. Підгірний, М. Поворозник, Г. Бурбуляк, І. Мудрик, Завадовський, П. Слободян, И. Дацко, Матіяшек, Ф. Троць, Т. Заплітний, П. Яцишин, А. Гавришко, Задореський, А. Гавришко, І. Ласковецький, М. Кмита, М. Кіт, Балко, Т. Карплюк, В. Когут, Р. Шевчук, П. Кузьма, Із. Михайлюк, В. Савіцький, І. Сенько, Д. Сенюта, В. Галась, В. Возняковський, С. Гобер, С. Занько, С. Глушко, Букер, И. Возняковський, Г. Сидорко, Л. Кіш, И. Дахновський; по 50 ц.: пані М. Пашкович, пані Балко (Комаринець), М. Чорній, Т. Ухач, М. Майбук, Зазуля, М. Смілка, І. Кмита, Т. Дибайло, Т. Бодак; Н. Ткач 25 ц.; Т. Макаревич 15 ц. Разом $110.15.

20-тий Відділ УЧХ-ОДВУ в Елизабет, Н. Дж.

Колядували: Ксеня Лиса, Марія Федчишин, Танька Гринищак, Анна Горін, Анна Генега, Явдокія Сташко, Параньна Чечель. Зложили: по $2: Г. Закорчений, І. Кіщенюк; по $1: А. Сташко, Яв. Сташко, М. Безкоровайний, М. Чудьник, І. Генега, К. Пілат, М. Галінович, Г. Кінашук, Г. Могила, А. Огар, М. Костишин, С. Пограничний, Т. Кобрин, М. Могила, Вол. Федчишин, Я. Красновський, Е. Воробель, І. Андрушечко, А. Федірко, О. Федірко, М. Гринищак, С. Задорецький, Хр. Возняк, Мих. Генега, К. Брода, пані Савтицька, М. Герета, М. Поливчак, Гал. Яцків, пані Буська, П. Чечель, К. Лиса, А. Генега, М. Лащук, М. Маркович, Л. Малафій, М. Романович, А. Жилка, Д. Фортуна, П. Мегло, Р. Магера; по 50 ц.: А. Гандович, П. Ільків, Фуртас, А. Горін, А. Адух, пані Пасічник, І. Клок, Ю. Богдан, Т. Ділух, Х. Лещак, А. Петришин, І. Хомяк, Ю. Шевчук, О. Нагірний, Матр. Яворська, І. Корито, С. Лабунський, А. Сас, А. Фортуна, С. Байтала, І. Пілат, А. Лахайовська, Ю. Родзиняк, К. Ковальчук, М. Барбуляк; по 25 ц.: В. Шевчук, пані Гураль. Разом $59. З того взято $4 на кошта бензени.

(Дальше буде).

Причина.

Коритко вертається пізно до дому і тихцем питає служниці, яка йому відчинила двері:

— Чи пані дома?

— Так, має міґрену.

— А чи не знаєте чому? Чи зі злости, що я вийшов, чи тому, що сама не мала куди піти.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО. (50)

Білий воїн був певний, що звір розшарпає того невідомого велитня в куски. А опісля знов повернеться до нього. Та проте він не утікав. Його надзвичайно здивувало, що той велитень сам втрутився до боротьби з видимою ціллю врятувати йому самому життя. А коли так, то це було крайно немужньо опускати його в тім положенню. Тому він рішив йому помогти.

Тарзан тимчасом натрапив на відповідне місце в гортанці динозавра і завалив туди свого ножа. Та хоч стрясся звір немов від електричної струї, то проте не хотів від того конати. Тарзан далі запускав ножа, а звір далі кидався з давною силою. Він станув на задні лапи і всю свою увагу скупчив на Тарзана. Це використав воїн і загатив йому в серце спису.

Від списи звір гейби успокоївся. Він ще кинувся кілька разів, але з далеко меншою силою. А ще далі він приклякнув на передні лапи і почав клонити голову вділ. Сила опускала конаюче тіло. Тарзан відскочив на бік і приглядався тому конанню. Далі він звернув свій зір на невідомого воїна і їх погляди зустрілись разом.

По хвилі мовчанки Тарзан заговорив кілька слів пробуючи знайти якусь зрозумілу мову. Вкінці Тарзан натрапив на мову свагілів, яку розумів воїн. „Я є Тетан, з Тобосу", заговорив воїн представляючись Тарзанові. „Я завдячую тобі своє життя. Чим можу віддячитись?". „Веди мене до Атару", відповів Тарзан. Тетан зжахнувся і по хвилі надуми заперечив.